

"Wsparcie uczniów zagrożonych niedostosowaniem społecznym w środowisku lokalnym. Model współpracy JST ze szkołami i placówkami oświatowymi".

Warszawa, luty 2012 r.

**Problemy praktyki ujawnione w wyniku ośmioletnich
doświadczeń w realizacji postanowień sądowych.
Wnioski i refleksje dotyczące przyszłości.**

**Wspieranie uczniów ze SPE, w tym zagrożonych
niedostosowaniem społecznym w środowisku lokalnym w świetle
nowych regulacji prawnych.**

Andrzej Laskowski

**Kierownik Wydziału Resocjalizacji i Socjoterapii
Ośrodek Rozwoju Edukacji**

Referencje 😊

Od 2004 roku wydaliśmy ok. **50.000 wskazań**.

Tylko w roku 2011. wydanych zostało przeszło
11.000 wskazań

Od 1.01.2012 r. do dnia dzisiejszego wskazaliśmy
placówki blisko **2.000** nieletnich.

Doświadczenia uzyskane w wyniku działań
związanych z realizacją postanowień sądowych to
nasze główne atuty, które upoważniają nas do
zajmowania głosu podczas tego spotkania.

- **Wydział Resocjalizacji i Socjoterapii ORE** wykonuje działania związane z prowadzeniem *Centralnego systemu wskazywania miejsc dla nieletnich* oraz poprawą jakości systemu resocjalizacji i socjoterapii młodzieży w Polsce w zakresie efektywności oddziaływań wychowawczych w placówkach MOW i MOS. Współpracuje z kuratoriami oświaty, starostwami powiatowymi, placówkami MOW, MOS, sądami rejonowymi, policją oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz dzieci zagrożonych demoralizacją lub zdemoralizowanych.
- Do zadań Wydziału Resocjalizacji i Socjoterapii ORE należy:
- Opracowywanie analiz i propozycji rozwiązań dotyczących problemów merytorycznych i organizacyjnych, wynikających z ponadresortowego charakteru działań resocjalizacyjnych - Problemy wspólne z MPiPS, MS, MZ, Policją oraz wymogami RPD i RPO;
- Przygotowywanie i realizacja ogólnokrajowych programów doskonalenia zawodowego nauczycieli, opracowywanie materiałów edukacyjnych oraz przygotowywanie osób realizujących te programy, w zakresie resocjalizacji i socjoterapii, w tym planowanie i realizowanie działań podnoszących jakość pracy MOW i MOS;
- Promowanie działalności innowacyjnej w zakresie resocjalizacji i socjoterapii, w tym prowadzenie działalności wydawniczej.
- Udział w działaniach służących koordynacji i integracji systemu resocjalizacji nieletnich w obszarze edukacji z systemem ogólnokrajowym;
- Prowadzenie baz danych dotyczących młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii oraz nieletnich posiadających postanowienie sądu o zastosowaniu środka wychowawczego, prowadzenie centralnego systemu wskazywania miejsc dla nieletnich w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii;
- Opracowywanie analiz i raportów związanych z problematyką umieszczania i pobytu młodzieży w młodzieżowych ośrodkach socjoterapii i młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, w tym dotyczących stopnia wykorzystania oraz zapotrzebowania na miejsca w tych ośrodkach;
- Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego oraz kuratoriami oświaty w zakresie obejmującym zabezpieczenie miejsc dla nieletnich w młodzieżowych ośrodkach socjoterapii i młodzieżowych ośrodkach wychowawczych;

Rekrutacja do MOW i MOS

MOW – jeden tryb.

Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze przeznaczone są wyłącznie dla młodzieży, wobec której Sądy Rodzinne i Nieletnich zastosowały (w trybie Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich) środek wychowawczy w postaci umieszczenia w MOW.

MOS – dwa* tryby :

- **na wniosek rodziców - niezbędne** Orzeczenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego. Jest to tzw. tryb pozasądowy;
- **na podstawie postanowienia Sądu Rodzinnego** o umieszczeniu w MOS wyłącznie w odniesieniu do postanowień sądowych wydanych przed 1.01.2012 r.*

***z chwilą wygaśnięcia tych spraw rekrutacja wychowanków przez MOSy odbywać się będzie wyłącznie w trybie „pozasądowym”.**

Liczba placówek MOW i MOS na terenie kraju i liczba miejsc

➤ **80 - Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych: 4834 miejsc.**

W ciągu 7 lat wzrost liczby placówek o 35 (likwidacja jednej w 2009r.).

Uwaga: Liczbę miejsc w MOWach należy uznać za wystarczającą do potrzeb mierzonych liczbą postanowień sądowych.

➤ **66 – Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii: 3515 miejsc w internatach.**

W ciągu 7 lat wzrost liczby placówek o 57 (przekształcenie jednej w MOW w 2010r.)

Łącznie: 8349 miejsc w internatach w 146 placówkach MOW i MOS.

Poniższa tabela obrazuje wzrost liczby placówek MOW i MOS (i miejsc stacjonarnych) w latach 2004– 2012

Rok	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy	Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii
Rodzaj placówki		
2004	45 placówek - 2873 miejsca	9 placówek – 1337 miejsc, w tym 1189 miejsc „ambulatoryjnych” i tylko 148 miejsc w internatach
2006	52 placówki – 3300 miejsc	10 placówek- 1370 miejsc, w tym jedynie 190 miejsc w internatach.
21.02.2012	80 placówek - 4834 miejsc	66 placówek – 3515 miejsc w internatach + ponad 700 miejsc „ambulatoryjnych”

Rozmieszczenie Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych (stan na dzień 05.02.2012)

Liczba placówek: 80
Liczba miejsc: 3515

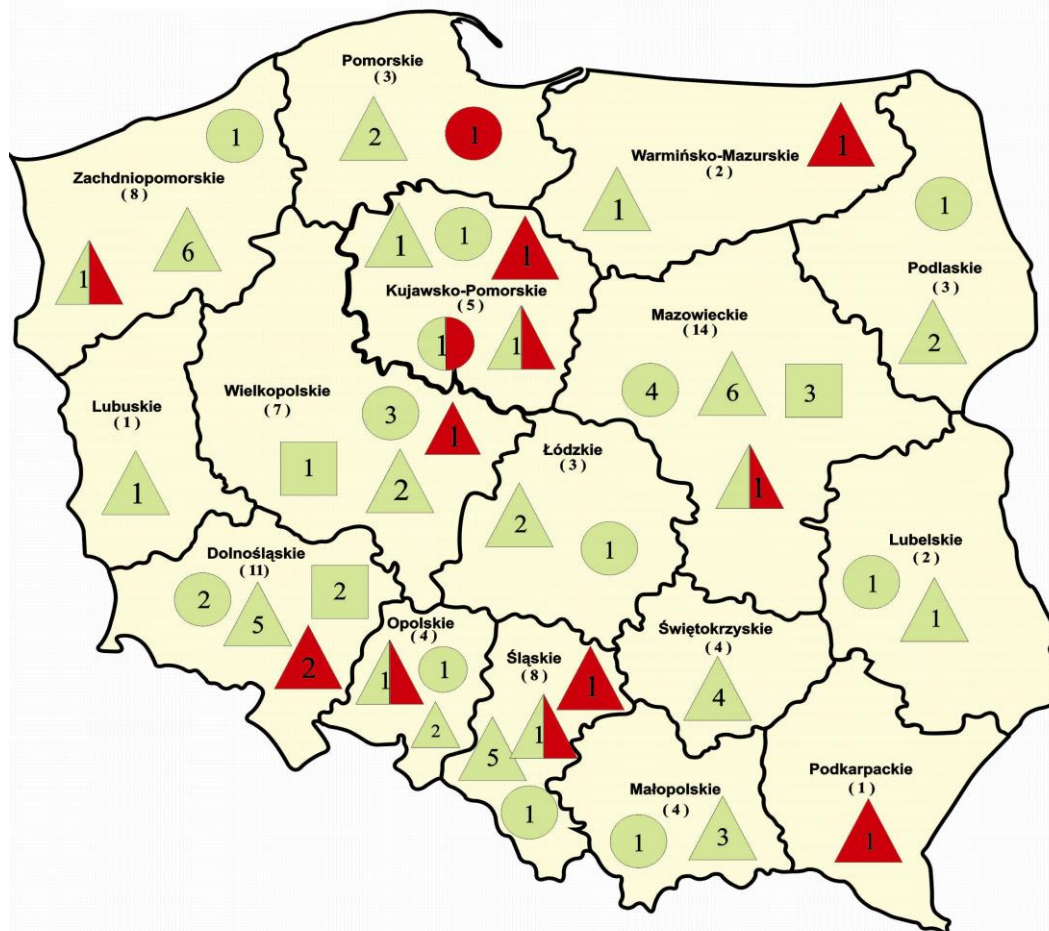

Legenda:

- MOW resocjalizacyjny koedukacja
- ▲ MOW resocjalizacyjny dla chłopców
- MOW resocjalizacyjny dla dziewcząt
- ▲ MOW resocjalizacyjno-rewalidacyjny dla chłopców
- MOW resocjalizacyjno-rewalidacyjny dla dziewcząt
- ▲ MOW resocjalizacyjny i resocjalizacyjno-rewalidacyjny dla chłopców
- MOW resocjalizacyjny i resocjalizacyjno-rewalidacyjny dla dziewcząt
- (2) Liczba placówek w województwie

Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze (stan na dzień 05.02.2012)

Liczba placówek: 80
Liczba miejsc: 4834

Legenda:

- MOW resocjalizacyjny koedukacja
- MOW resocjalizacyjny dla chłopców
- MOW resocjalizacyjny dla dziewcząt
- MOW resocjalizacyjno-rewalidacyjny dla chłopców
- MOW resocjalizacyjno-rewalidacyjny dla dziewcząt
- MOW resocjalizacyjny i resocjalizacyjno-rewalidacyjny dla chłopców
- MOW resocjalizacyjny i resocjalizacyjno-rewalidacyjny dla dziewcząt

(2) Liczbę placówek w województwie

Rozmieszczenie Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii

(stan na dzień 05.02.2012)

Liczba placówek: 66

Liczba miejsc w internatach: 3115

Legenda:

- MOS koedukacja
- MOS socjoterapeutyczna i socjoterapeutyczno-rewalidacyjna koedukacja
- MOS z rewalidacją koedukacja
- MOS dla dziewcząt
- MOS dla chłopców
- MOS socjoterapeutyczna i socjoterapeutyczno-rewalidacyjna dla chłopców

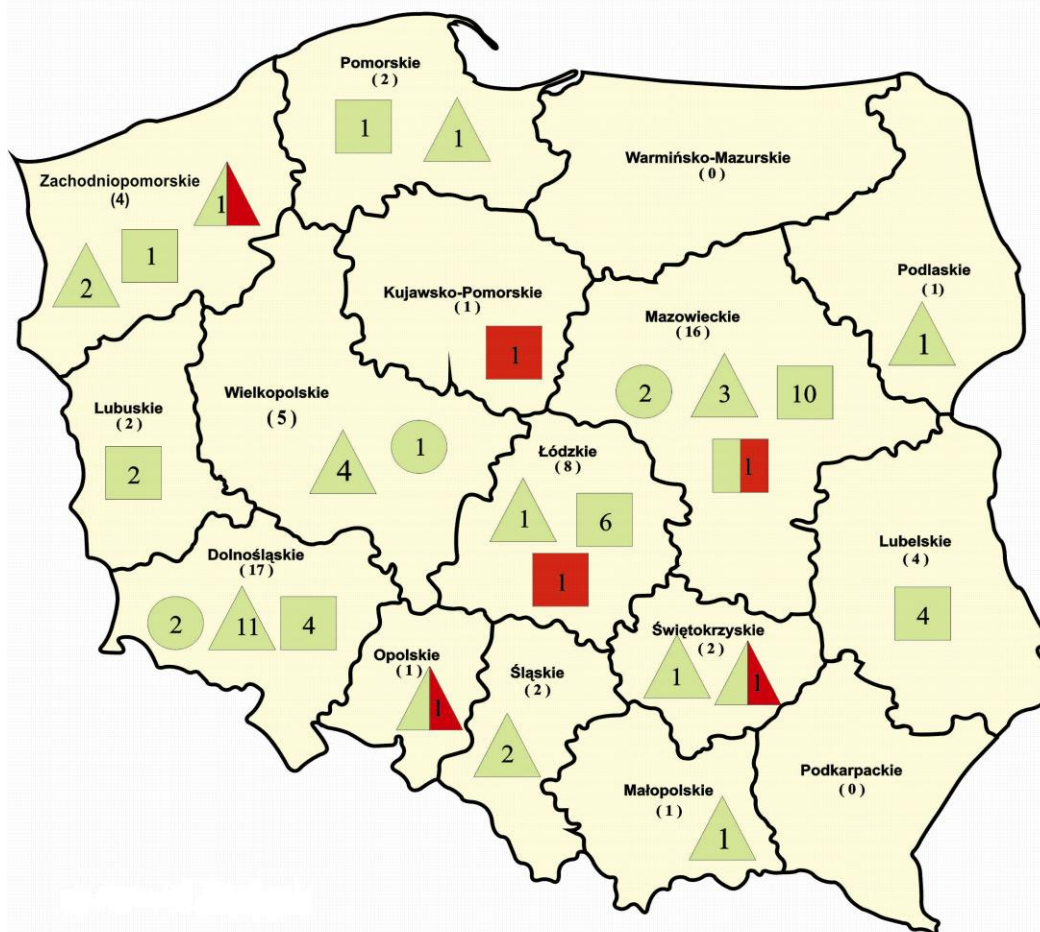
(2) Liczba placówek w województwie

Młodzieżowe Ośrodki Socjoterapii

(stan na dzień 05.02.2012)

Liczba placówek: 66

Liczba miejsc w internatach: 3515

LEGENDA

- MOS koedukacja
- MOS socjoterapeutyczna i socjoterapeutyczno-rewalidacyjna koedukacja
- MOS z rewalidacją koedukacja
- MOS dla dziewcząt
- MOS dla chłopców
- MOS socjoterapeutyczna i socjoterapeutyczno-rewalidacyjna dla chłopców

(2) Liczba placówek w województwie

Liczba placówek: 80
Liczba miejsc: 3515

Rozmieszczenie MOWów i MOSów

Legenda:

- MOW resocjalizacyjny koedukacja
 - ▲ MOW resocjalizacyjny dla chłopców
 - MOW resocjalizacyjny dla dziewcząt
 - ▲ MOW resocjalizacyjno-rewalidacyjny dla chłopców
 - MOW resocjalizacyjno-rewalidacyjny dla dziewcząt
 - ▲ MOW resocjalizacyjny i resocjalizacyjno-rewalidacyjny dla chłopców
 - MOW resocjalizacyjny i resocjalizacyjno-rewalidacyjny dla dziewcząt
- (2) Liczba placówek w województwie

Liczba placówek: 66
Liczba miejsc w internatach: 3115

Legenda:

- MOS koedukacja
 - MOS socjoterapeutyczna i socjoterapeutyczno-rewalidacyjna koedukacja
 - MOS z rewalidacją koedukacja
 - MOS dla dziewcząt
 - ▲ MOS dla chłopców
 - ▲ MOS socjoterapeutyczna i socjoterapeutyczno-rewalidacyjna dla chłopców
- (2) Liczba placówek w województwie

Wyróżniamy MOSy:

- „ortodoksyjne” 😊
- większościowe czyli wychowawczo-resocjalizujące
- turnusowe.

OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI

Wydział Resocjalizacji i Socjoterapii; Centralny System Kierowania Nieletnich
Tel. 22 875 97 15; 22 570 83 27; 22 570 83 22; fax: 22 825 23 67; email:
systemkierowania@ore.edu.pl

ZARZĄDZANIE PLACÓWKĄ

Zaloguj się

MENU

Ogólne informacje

Oczekujący na miejsca w placówkach typu MOW i MOS, potrzeby edukacyjne

NOWE INFORMACJE

ARCHIWUM

Konferencja MOS

[Pokaż wszystkie »](#)

Nowelizacja rozporządzenia o kierowaniu:

Minister edukacji narodowej, w porozumieniu z ministrem sprawiedliwości, podpisała wczoraj (27 grudnia 2011 r.) rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym.

► isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20112961755

- Stosownie do uregulowań w nim zawartych umieszczanie nieletnich w Młodzieżowych Ośrodkach Socjoterapii (MOS) w tzw. "trybie sądowym" możliwe będzie w odniesieniu do nieletnich, wobec których postanowienia sądowe o zastosowaniu środka wychowawczego polegającego na umieszczeniu w MOS wydane zostały przed 1.01.2012 r.

Oczekujący na miejsca w placówkach typu MOW i MOS z podziałem na kategorie placówek (MOW i MOS), płeć, poziom rozwoju intelektualnego (norma lub upośledzenie w stopniu lekkim), etap edukacji (typ szkoły; klasa).

Przytoczone dane dotyczą wyłącznie nieletnich, wobec których sądy rodzinne postanowiły o zastosowaniu środka wychowawczego w postaci umieszczenia w placówce typu MOW lub MOS.

Oczekujący na wolne miejsca w MOW stan na 20.02.2012 r.					
Szkoła	Klasa	Chłopcy		Dziewczęta	
		n	up.	n	up.
	1	0	0	0	0

MENU

Ogólne informacje

Oczekujący na miejsca w placówkach typu MOW i MOS, potrzeby edukacyjne

NOWE INFORMACJE

ARCHIWUM

Konferencja MOS

[Pokaż wszystkie >](#)

Placówka typu:	MOS
Typ placówki:	☐ resocjalizacyjna ☐ resocjalizacyjno-rewalidacyjna ☒ socjoterapeutyczna ☐ socjoterapeutyczna z rewalidacją
Rodzaj placówki:	☐ Dla dziewcząt ☒ Dla chłopców ☐ Koedukacyjna
Szkoła:	☐ podstawowa ☒ gimnazjum ☐ liceum ogólnokształcące ☐ liceum profilowane ☐ technikum ☐ zasadnicza szkoła zawodowa
Język 1:	Wybierz
Język 2:	Wybierz
Województwo:	dolnośląskie kujawsko-pomorskie lubelskie lubuskie łódzkie małopolskie mazowieckie opolskie podkarpackie podlaskie pomorskie śląskie świętokrzyskie warmińsko-mazurskie wielkopolskie zachodniopomorskie

Oczekujący na wolne miejsca w MOW

stan na godz. 12:15 dnia 21.02.2012 r.

Szkoła	Klasa	Chłopcy		Dziewczęta	
		n	up.	n	up.
Szkoła podstawowa	1	0	0	0	0
	2	1	0	0	0
	3	0	0	1	1
	4	0	0	3	2
	5	3	0	6	2
	6	3	0	8	1
Gimnazjum	1	9	0	15	1
	2	5	0	7	2
	3	1	0	8	2
ZSZ	1	3	0	29	4
	2	1	0	2	1
Szkoły ponadgimnazjalne (LO,LP,T)	1	10	0	24	0
	2	3	0	3	0
	3	0	0	0	0
	4	0	0	0	0
Razem		39	0	106	16

Ok. 60% oczekujących na wolne miejsca w MOW to nieletni którzy mieli już wskazywane placówki (częstokroć wielokrotnie) i nie byli do nich doprowadzani oraz ci, którzy w najbliższym czasie kończą 18 r.ż.; 10% to nieletni bezwzględnie wymagający leczenia przed umieszczeniem w MOW.

Jednocześnie - wg stanu z dnia 21.02.2012r. - na terenie kraju jest wolnych 329 miejsc w MOWach.

Nieemożność zajęcia tych miejsc przez nieletnich oczekujących wynika z tego, że etapy edukacyjne nieletnich aktualnie oczekujących są inne od aktualnie wolnych miejsc w poszczególnych klasach/szkołach w MOWach.

- Wprawdzie placówki starają się dostosowywać organizację szkół do potrzeb, ale sytuacja jest bardzo dynamiczna.

Oczekujący na wolne miejsca w MOS
stan na godz. 12:15 dnia 21.02.2012 r.

Szkoła	Klasa	Chłopcy		Dziewczęta	
		n	up.	n	up.
Szkoła podstawowa	1	0	0	0	0
	2	3	2	0	0
	3	2	3	1	0
	4	5	5	4	0
	5	24	5	14	1
	6	21	6	21	1
Gimnazjum	1	72	2	39	1
	2	41	4	52	0
	3	5	8	62	0
ZSZ	1	34	1	32	1
	2	3	1	4	0
Szkoły ponadgimnazjalne (LO,LP,T)	1	8	0	14	0
	2	0	0	9	0
	3	0	0	0	0
	4	0	0	0	0
Razem		218	37	252	4

Wcześniej prezentowane dane dotyczą wyłącznie młodzieży wobec, której zostały wydane postanowienia sądowe o zastosowaniu środka wychowawczego (tzw. tryb sądowy) o umieszczeniu w MOS.

Danymi dotyczącymi faktycznego zapotrzebowania na socjoterapię w warunkach MOS na danym terenie (powiat, miasto) dysponują lokalne Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne
/ ? ? ? /

W okresie maj-grudzień 2011 zorganizowaliśmy 6 Konferencji regionalnych Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Edukacji Narodowej pn.

„Stosowanie i wykonywanie środków wychowawczych, w tym środka tymczasowego, w kontekście specyfiki funkcjonowania młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii”.

Celem konferencji było usystematyzowanie i upowszechnianie wiedzy na temat stosowania oraz wykonywania środków wychowawczych ze szczególnym uwzględnieniem środków wychowawczych polegających na umieszczeniu nieletnich w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii a także stosowania środka tymczasowego na podstawie art. 26 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, podkreślenie wagi środowiskowych działań profilaktycznych.

**Problemy praktyki ujawnione
w wyniku ośmioletnich
doświadczeń w realizacji
postanowień sądowych.**

Niedoprowadzanie nieletnich do wskazywanych placówek

Skala tego zjawiska dochodzi do 20% co przy blisko 8.500 miejscach w obu kategoriach placówek i 11.000 wskazań w roku ubiegłym jest istotnym problemem.

W ten sposób marnotrawiony jest potencjał placówek i środki finansowe oraz generowana jest kolejka oczekujących na skutek wielokrotnego kierowania tych samych nieletnich .

Główne przyczyny niedoprowadzeń:

Brak realizacji wydawanych nakazów doprowadzenia (niemożność ustalenia miejsca pobytu);

Niewydawanie nakazów doprowadzeń;

nowo ujawnione zjawisko: urlopy w okresie wakacyjnym

Niewydawanie „zarządzeń” dotyczących poinformowania zainteresowanych instytucji o podjętych decyzjach i zmianach postanowień np. o odroczeniu (zawieszaniu wykonania) postanowienia o zastosowaniu środka wychowawczego o umieszczeniu w MOW lub MOS.

Inne problemy mające wpływ na realizację postanowień:

- Odmowy przyjmowania przez placówki nieletnich wymagających leczenia (dot. MOW i MOS);
- Odmowy przyjmowania przez MOSy nieletnich, którzy popełnili czyny karalne;
- Błędne dane dotyczące etapu edukacji nieletnich (dotyczy aktualizacji danych przez JST);
- Nierównomierne rozmieszczenie placówek na terenie kraju;
- Niewystarczająca liczba MOSów (vide: raport „Analiza bazy i struktury miejsc w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii” – materiał do pobrania ze strony: www.ore.edu.pl);
- Nieelastyczna polityka edukacyjna niektórych placówek;
- Mało atrakcyjna oferta kształcenia ponadgimnazjalnego placówek.

Cd.

- **Znaczny wzrost liczby przypadków umieszczania dotychczasowych wychowanków placówek socjalizacyjnych w MOWach i MOSach;**
- **Zdejmowanie przez placówki socjalizacyjne swoich dotychczasowych wychowanków z chwilą umieszczenia ich w MOWach lub MOSach;**

Wnioski i refleksje dotyczące przyszłości

Wskazane jest dokonywanie (cyklicznej/bieżącej?)
diagnozy faktycznego zapotrzebowania na
socjoterapię w MOS na danym terenie w
zakresie:

- miejsc w internacie/hostelu
- miejsc w szkole + zajęcia „ambulatoryjne” dla
dochodzących z domów.

Warto zastanowić się i ewentualnie zweryfikować zapisy w statutach MOSów dotyczące bezwzględnego wymogu zdrowia i braku styczności z wymiarem sprawiedliwości w przeszłości w odniesieniu do kandydatów na wychowanków

Czy kandydaci są wystarczająco zdrowi?

- Czy faktycznie nie może otrzymać wsparcia w MOS uczeń chory np. na łuszczycę lub cukrzycę??

- Czy kandydaci są wystarczająco grzeczni?

*Zgodnie z 24 ust. 1 Statutu MOS w *** do ośrodka przyjmuje się młodzież, uczniów klas gimnazjalnych nie skazanych wyrokiem sądu za czyny karalne oraz taką, przeciwko której nie toczy się żadne postępowanie sądowe.*

MOS –specjalistyczna placówka „skreśla” wychowanka ze swojego stanu, gdyż nie przestrzega on regulaminu i obowiązujących zasad (tzn. jest zbyt niegrzeczny), natomiast szkoła rejonowa/macierzysta (w której zachowywał się skandalicznie) ma obowiązek przyjąć go z powrotem.

- Czy tak powinno być?
- Czy takie zjawiska są znane i aprobowane przez organy prowadzące MOSy?

MOSy które nie zdały jeszcze zdobyć dobrej marki i popularności, czyli mają problem z rekrutacją –aby istnieć - powinny:

- funkcjonować poprawnie merytorycznie oraz być atrakcyjne dla młodzieży (baza, wyposażenie, klimat, zajęcia)
- nawiązać współpracę ze szkołami i PPP z okolic (własny powiat i ościennie)
- reklamować swoją ofertę m.in. w szkołach, PPP, Sądach Rodzinnych, OPSach, CPRach, itp.
- prowadzić ciekawą stronę internetową.

Szkoła $\Leftrightarrow$ PPP szczególnie istotny jest czas reakcji,
bieżąca współpraca dot. konkretnego przypadku.

Procedury i zadania dla SZKOŁY sprecyzowane są w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach

Szkoła musi mieć świadomość (i być przygotowana) na to, że jej uczeń czasowo umieszczony w MOS (lub w MOW) powróci do niej !!

Dziękuję za uwagę

Andrzej Laskowski

andrzej.laskowski@ore.edu.pl